

van meedoen aan alles, minstens drie jaar, etc.).
Vervolgens:

II. dat afgewezen dient te worden, zowel de veruitwendiging van het verbond o.a. uitkomend in een puur voorwaardelijk achten van de verbondsbepaling, als de verenging van het verbond, die de verbondsbepaling laat opgaan in onvoorwaardelijke heilsvetenschap;

OPMERKINGEN: a) die afwijzing, hoe deftig ook, van dit en van dat, raakt ons geen oogenblik. Ik ken geen verbonds-veruitwendiging; want ik ken geen inwendig-uitwendig-zichzinnig, en ik weiger over die nonsens te spreken als had ze een confessioneel bepaald zin; b) ik ken geen „puur voorwaardelijk achten“ van „de“ verbondsbepaling, want er zijn zeer verschillende beloften (zoals Ursinus zelf al weet) zoals in mijn „Looze Kalk“ met de stukken is aangegeven; c) ik ken wel voorwaardelijke en ook onvoorwaardelijke beloften (en dreigingen) in het geheel der bondstatuten, net zoals onze vaders die bij herhaling in hooggeloopte geschriften prediken; en als de conferentie-gangers die niet kennen, dan zijn ze geen goede dienaren des Woords; d) ik heb niet te maken met een verbondstheorie, maar met de officiële rapporten en Toelichting (officiële synodestuk) en met de officiële misvorming van Grijdanus' meening, en met de officiële onwaarheden en ongereformeerdeheden, vastgelegd o.a. in de „procedure“-cand.-Schilder; e) we blijven hier maar weer tobben in een cirkelgangetje: niet puur voorwaardelijk, en niet puur-onvoorwaardelijk; f) waar moeten we heen, als we ons van de officiële besluiten wenden tot de er in betrokken of te betrekken theorieën? De conferentie-gangers kunnen dan nog een lange reeks afwijzings-kunststukjes produceren, b.v. inzake de sacraments-theorie (in het geval Grosheide-cand. Schilder) of kerktheorie (formule Zwolle, conclusies Bos-van Teylingen etc.). Naar de bronnen terug, anders geen bekeering mogelijk.

III. dat, ofschoon de „Gereformeerde Kerken“ in 1942 met hun leerbepalingen inzake het genadeverbond bepaalde eenzijdigheden hebben willen afwijzen, daarmee ook positieve uitspraken zijn gedaan, welke naderhand in feite de confessionele onrust hebben vergroot;

OPMERKINGEN: a) men heeft niet „eenzijdigheden“ willen afwijzen, maar ketterijen, zoals herhaaldelijk gezegd is (afwijking van de belijdenis is bewaard inzake „cand.“ Schilder) en ook in betrekking tot de anderen, ook inzake Grijdanus-Schilder, in Baarn en op vele andere plaatsen, om maar te zwijgen van wat er verder zich afspeelde en nog afspeelt; want nog hooren we die klachten; b) de confessionele „onrust“ is niet het punt-in-geding; we beweren, dat men ginds van de belijdenis afwijkt; c) men beperkt zich hier tot het verbond, maar al die andere uitspraken van 1942 liggen er ook nog, en de daartegen ingeleide bezwaarschriften ook; d) ook die andere punten weigeren wij te aanvaarden en we willen er tegen kunnen blijven strijden in meer dan één passage; e) „in feite“ de onrust vergroot? Neen — door den tekst, den inhoud.

Dan:

IV. dat althans in de jaren 1943-'45 in officiële stukken der synode zakelijk geleerd werd, dat de kinderen der gemeente te houden zijn voor reeds wedergeboren, omdat de doop bij de kinderen de aanvankelijk reeds vervulde belofte bezegelt;

OPMERKINGEN: a) het woordje „althans“ is zakelijk oneerlijk; want de (trouwens onzedelijke) vervangingsformule handhaaft tot den huidige dag dat de uitspraken van 1942-'44 overeenkomstig Schrift en belijdenis waren en dus te handhaven zijn; ze zijn dan ook gehandhaafd; b) men wekt den schijn, alsof de vervangingsformule hier wordt aangeprezen als „althans“ niet meer dan „onrust“-wekkende, maar naar den inhoud zakelijk in feite aanvaardbaar. Toen ik den vorigen keer daarop wees, was men erg boos; laat nu de menschen zelf beslissen wie gelijk gehad heeft; c) de kwestie is niet alleen die van al-dan-niet-gehandhaafd, maar een andere ook: zijn de bondskinderen voor uitverkoren te houden? (men zegt in en voor en na 1946: ja); en: wat is de „belofte“?

Dan:

V. dat de „Gereformeerde Kerken“ in 1946 uitdrukkelijk plaats hebben geboden (lees: gebonden, K.S.), aan het beschouwen en behandelen der kinderen als zulken, die wedergeboren zijn of zullen worden;

OPMERKINGEN: a) met deze vervangingsformule (zie boven) hebben de synodocratische kerken dus uitgesproken, dat men de kinderen had te beschouwen en te bejegenen als UITVERKORENEN (alleen zulken zijn of worden wedergeboren); b) dit is ongereformeerd, wijl onscriptuurlijk; c) met de formule „plaats bieden aan“, wordt gesuggereerd alsof de onzedelijke formule een vriendelijkheid was, om „eenzijdige“ opvattingen met tolerantie te ontmoeten; maar wij wijzen die vriendelijkheid af, omdat wij de opvatting: beschouwen-en-behandelen als uitverkoren tegen de Schrift achten, die de kinderen wil houden aan de belofte-met-bevel-van-geloven-bekeering (Dordtsche Leerregele); in hoofdzaak wordt dus de synodocratische en kuyperiaanse opvatting weer vastgelegd.

ZELFKWELLING

Waarmede zal ik den Heere tegenkomen.....?
Zal ik mijn eerstgeborene geven.....?

Micha 6: 6, 7.

De profeet Micha spreekt over den twist, dien de Heere met zijn volk heeft. En hij hoort de vraag stellen: hoe een mensch den vertoorden God kan contentereen? Zal iemand soms zich de kwelling aandoen, dat hij zijn eerstgeborene, zijn toekomst, zijn naam prijs geeft, om den toorn te bezweren?

Kan men door zelfkwelling God voldoen?
Daar staat de eeuwroude vraag: want ook vóór, en ook na Micha, ja, sedert vele eeuwen „leefte“ het vraagstuk, of soms zelfkwelling satisfactie wezen kan?

Wij voor ons vinden de vraag (want wij zijn allemaal knappe theologen) vrij onbeholpen. Nu ze is dat ook. Ze is zelfs — zoals Micha straks in vs 8 gaat zeggen — een goddelooze vraag. Alleen maar, we weten één excuus: ook in dezen zitten we — gelijk in meer theologische vragen — verlegen met een woordgebruik, dat verwarring sticht, omdat we uit roomsche woordenboeken termen overnemen, die we halverwege vullen met niet-roomschen inhoud. De roomsche kerk immers heeft de satisfactie gezien als een onderdeel der boete. En de boete van den „biechteling“, daar heeft de roomsche kerk zeer uitgebreide rechtsregelen voor vastgesteld. In de roomsche leer van het poenitentie-sacrament¹⁾ is de sacramentele satisfactie (optredende na belijdenis en berouw) een betaling (of compensatie!) van tijdelijke straf, die verschuldigd was; die „satisfactie“ bestaat dan in goede werken en ook in poenale werken; in het trio van „vasten, gebeden, aalmoezen“ kunnen natuurlijk allerlei methodische zelfkwellingen worden saamgevat. Dit alles is ons contrabande; maar het heeft toch eeuwen lang gegolden als hoogste wijsheid, en werkt dus na, ook in ons taalgevoel en woordgebruik.

Te begrijpen is het daarom, dat zulk een gedurende vele eeuwen ingeburgerde, maar wel zeer vervlakkende aanwending van het begrip „satisfactie“ ook na de Reformatie haar kwade gevolgen had. Kwade gevolgen, — want men verstaat, dat met satisfactie aan de goddelijke gerechtigheid in de forensische rechtvaardigstelling van den zondaar in Gods eeuwig en reëel gericht

¹⁾ Zie onder de overweldigende literatuur b.v. Ferraris, Prompta Bibliotheca, canonica, juridica, moralis, theologica (Migne) VI, 423, sqq.

We gaan verder:

VI. dat de kerken alleen al uit dien hoofde behoren uit te spreken, dat een ieder in de voorgaande jaren uit die officiële stukken terecht tot de conclusie kon komen, dat er te eng gebonden was en dat de werkingen uit en schorsingen in het ambt, voorzover zij veroorzaakt zijn door het voor de consciëntie niet kunnen aanvaarden van die binding, ten onrechte zijn geschied;

OPMERKINGEN: a) „alleen al uit dien hoofde“ staat er. Precies komt weer uit wat we de eerste maal opmerkten, tot misnoegen van ds B. A. Bos, maar conform wat nu werkelijkheid blijkt: men roept niet op tot bekeering op grond van Schrift en belijdenis, doch zegt: feit-nummer-één is zóó; feit-nummer-twee is anders; die twee feiten klóppen niet; en „reeds om die reden“ moet ge terugkomen op wat gebeurd is. Waarom? Zoolang men feiten aan feiten meet, handhaaft men de souveriniteit van wie de feiten heeft in 't leven geroepen. Nogmaals: Waarom? Men kan, zoolang de Schrift buiten beschouwing blijft, evengoed meenen te moeten concluderen: er is in 1944 (of '46) te weinig gebonden; waarom zou 1946-met-gekloofde-haar a priori beter zijn dan 1944-zonder-gekloofde-haar? Het is wel waar, dat de twee feiten elkaar weerspreken; en het is wel waar, dat vandaag alle synodocratische dominees mogen doen wat in 1944 aan ons allen is geweigerd, n.l. iets leeren, dat niet in alles overeenkwam met de formules van 1942, maar dat gaat ten slotte terug op de goddelooze kerkrechtelijke leer, dat je altijd alles moet doen wat een synode zegt zonder ratificatie-recht of -plicht; en zoo kunnen dus alle schorsingen etc. als orde-verstoring blijven gehandhaafd; wat ook wel de bedoeling zal zijn, niet van alle Oosterbeekenaren, maar wel van een deel hunner, en van vele anderen. En dan: b) we hebben destijds herinnerd aan uitlatingen, die beweren, dat men „ginds“ bepaalde „ergste“ kwaad-doeners in geen geval terug wilde, en dat is ons toen heel kwalijk genomen, en ook Oosterbeekenaren zelden: wij willen ze allemaal „terug“. Nu — we laten de terminologie (wie moet „terug“?) maar loopen. Maar nu de nuchtere feiten? Men verklaart hier: de werkingen en schorsingen voorzover..... enz. Maar er is ook afgezet. En buiten het verband geplaatst (Bergschenhoek). En geroyeerd. En nu pakt men hier alleen bepaalde schorsingen aan? Het is alles relativering, en fundamenteelsvermijding; het is ethiek naar willekeurige selectie van on-

zulke poenitentie-handelingen niets te maken hebben.

Vandaar, dat wij er aanstonds bij zijn, om de vraag of men door zelfkwelling kan „betalen“, onbeholpen te noemen. Irriteerend is daarbij trouwens, dat men de „betaling“ alleen maar als een zaak van lijden en van pijn aanmerkt; maar ze is toch primair: positieve en vreugdevolle gehoorzaamheid aan Gods wet.

En juist dáár zal de kern moeten liggen van onze afwijzing van de zelfkwelling als satisfactie-poging.

Zelfkwelling, als acte van den tijdelijken mensch, is immers, reeds zóó gezien, een tegenover God juist brutaal stuk. Wie geeft den mensch het recht, de kracht te breken, die God gebruiken wil, de leden te beschadigen, die permanent onder een servituut liggen: ze moeten Gode „wapenen der gerechtigheid“ immers zijn?

In al zulk vlak geredeneerd wordt niet bedacht, dat wij, zoolang de zonde in ons woont, de werkelijke satisfactie in principe weigaren zoover de zonde betreft. Men heeft steeds weer getracht, de aanstootelijkheid van het woord „plaatsbekleding“ weg te nemen, door haar tot iets „algemeens“ te maken, ja zelfs tot een categorie²⁾. Men zegt dan: als de menschen atomistisch worden gezien, als een optelsom van los samenhangende individuen, o zeker, dan ontbreekt de plaatsbekleding. Maar brengt men de menschheid onder de categorieën der geheelheid, zóódat dus elk een lid is van een lichaam, wel, dan is plaatsbekleding — de een treedt voor den ander in — een categoriaal, een algemeen verschijnsel.

Maar de Schrift leert het ons anders: waarom kan plaatsbekleding niet algemeen zijn? Omdat, zoover de zonde haeracht, plaats-verlating algemeen is. En waar zelfverminking — die niet bedoelt te zijn een positieve zelfmobilisatie ter wille van het Rijk der hemelen (Matth. 19:3-12) — ook plaatsverlating beteekent, daar is ze reeds om die reden nimmer satisfactie. Ook al, omdat ze eigenmachtig is.

En dus: niet dat ergens iemand zijn eerstgeborene geeft, doch dat God Zelf Zijn Eerstgeborene prijsgeeft, dat alleen kan satisfactie geven. De vraag, die Micha stelde, ontving haar antwoord in Bethlehem Efrata.

K. S.

²⁾ Othmar Spann, Religionsphilosophie auf geschichtlicher Grundlage, Zürich, 1947, S. 354/5.

derwerpen. Voorts: men spreekt alleen over de werkingen en schorsingen VOORZOVER VEROORZAAKT DOOR..... HET NIET AANVAARDEN (nog wel voor de consciëntie!) VAN DIE BINDING (alleen maar in dat ééne onderdeelje van die wedergeboortekwestie)! Maar men heeft al vaak (ondanks de officiële stukken!) van synodocratische zijde kunnen lezen, dat er om de leere niet geschorst is! Dat leugentje behoeft maar weer opgelepeld te worden, en men is met alle mooie zinnestjes weer even ver als te voren. Men herleidt van synodocratische zijde achteraf alles tot z.g.o.r.d.e.k.w.e.s.t.i.e.s. Met zoodanige willekeur en met dit stelselmatig vermijden van de eigenlijke uitwijzingsgronden, kan men bereiken: 1e. eenzelfde de vrijmaking remmende functie als van die onsmakelijke vervangingsformule; 2e. tegenhouden van de vrijmaking; 3e. losweken uit de kerk van dwalende en onrustige of niet met hun „schandefuk“ heelemaal verzoende enkele leden; 4e. laten liggen van wie het eerst onder het verraad zijn doorgeslagen, onder voorgeven dat zij inzake de „ORDE“ (!) niet goed stonden; 5e. een nieuw nevelgordijn; 6e. een verdere ethische belasting van diegenen, die van het verraad, dat ALLE kerkleden betrof, als eerst daartoe geroepen de spit hebben afgebeten. Het is alles precies wat we hebben gezegd; waarom was men toch zoo boos?

Vervolgens:

VII. dat het voor het herstel van de confessionele vrede voldoende moet worden gecoördineerd, indien als vrucht van onderling overleg der kerk (kerken? K.S. zie X) en tot geruststelling der consciëntien ter afwijding van eenzijdigheden uitdrukkelijk verwezen wordt naar bepaalde gedeelten van onze gemeenschappelijke belijdenis, waarmede alle vroeger gedane bijzondere uitspraken aangaande het genadeverbond zouden kunnen vervallen.

OPMERKINGEN: a) hier is dus voor alle verdere Oosterbeekse conferenties vastgelegd: d.i.t.i.s „v o l d o e n d e“. Maar wij noemen het volmaakt onvoldoende, omdat al die zoogenaamde schorsingen en andere gronden er nog liggen, en omdat zóó niets teruggenomen en niets opgelost wordt, en men de willekeur ten troon verheft; b) diegenen die al in 1936 begonnen zijn te zeggen: de zaken ZIJN al confessioneel bepaald, en scheidt dus uit met het drijven van Kuyper-Hepp-en-hun-kring, krijgen volkomen gelijk, maar precies DIE menschen laat men in het stof der schande liggen (we spreken nu even in synodocratischen stijl); zie het voorgaande gedeelte; c) ook hier weer beperkt men zich tot de kwestie van „het genadeverbond“ (hoewel

DIE kwe
men zegt
m u l e
VERHIN
weg wor
nodewege
wegsture
lijke scho
hen isole
Daarna

VIII.
waren
dat zi
meren
digen
makers
daarna
door de
gevoerd
IX.
worden
hantere

OPME
men (me
v e r s t
het juk
waarheid
maar all
SYNODE
het er
kerk v
andere
of royeer
de Acte
wijze wa
d) in IX
we alger
in kwest
derd; als
kerkrecht
spreken,
wil, dade
een „we
31, want
zijde een
verlo
tie; zom
de wet;
loopen.
vervange
Verder

X.
vrede
(In pus
een reg
vastges
vatting
tende
acht“ a
wezen

OPME
den z
man-Na
den z
zou nee

CON

In „G
nieuw z
chismus
aan de
niet aan
vervolg
een onop
Ter v
van ds
de Schr
Remonst
te vinde
gen daa
Geest d
oordeel
houden
dr Ridd
neel; ik
Schijn
voor on
deze Co
noemde
Ridderb
het vers
zelf ree
Dordt t
om het
de verw
nen“, ho
belijden
eerlijk e
Maar
schuilt